

הגאון רבי שריה דבליצקי זצ"ל^א

הערות הלכתיות על הלכות ליל הסדר לפי פסיקות ומנהגי אדוננו הגר"א

על הנטילה ברחץ: אני מברך כאן בלי שו"מ¹ כיון שכל השנה לדבר שטיבולו אני נוטל ולא מברך.

על כרפס: אני נוהג כפשטות מעשה רב לאכל כזית ולא לברך ברכה אחרונה².

על דברי אדוננו הגר"א שרק עורך הסדר אומר הגדה לבדו: אין לנהוג כן בזמננו כי הם יסיחו דעת או ירדמו ולכן כולם יאמרו ההגדה.

על שימוש ביין הנשפך בעשר מכות ובדצ"ך: אני שופך מהכוס ולא משתמש ביין הנשפך³.

על דברי המעש"ר "ואומר הגדה עד מצה זו, ואז מביאים הקערה": זהו דעת הרמב"ם, אני לא נוהג בזה כהגר"א ורמב"ם רק מחזיר הקערה בעבדים היינו כדי שיהיה לחם שעונין עליו בשלימות כל ההגדה.

על הנטילה ברחצה: ומקודם צריך לטמאות הידיים.

על שיעור מצה: אין לנטות מאכילת שיעור גדול של כביצה⁴, שהוא, כפי שמדדתי 34 גרם מצות⁵ ובמרוור לא מדדתי ויש לשער באומד.

על שני הכזיתים: מ"ש האחרונים לאכול כשני זיתים הוא רק אליבא הנוטלים שלש מצות, שאז ספק אם ברכת המוציא חלה על השלמה ואכילת מצה על הפרוסה או להיפך. אבל לנוהגים בב' מצות אין בזה שום ספק, ושתי הברכות על הפרוסה, ולכן די בכזית אחת, אמנם לאחר גמר אכילתו יאכל עוד משהו מהתחתונה ששיבר אותה, וכמו בכל שויו"ט שבוצעין שניהם ואוכלים משניהם⁶ וזה רק עבור דינא דלחם משנה, שמתקיים בליל הסדר במצה וחצי.

(* בשנת תשס"ב ערכתי לעצמי לקט של הלכות ליל הסדר על-פי דברי אדוננו הגר"א. זכיתי שבשנת תשס"ג מרן הגר"ש דבליצקי זצ"ל עבר על הדברים והעיר את הערותיו בכתב יד קודשו. אני מפרסם את הדברים ברחון האוצר לעילוי נשמתו הטהורה של מרן זצ"ל. במקומות בהם היה צורך בהבהרה (לענ"ד) הוספתי הערה. רועי הכהן זק.

1. דלא כדעת הגר"א.

2. וכן כתב גם הגה"צ רמ"מ משקלוב בשם אדוננו הגר"א. אולם, בספר פסקי הגר"א הבין מביאור הגר"א שכן יברך בנ"ר, ולכן מן הראוי לא לאכול כזית. כאמור, מרן זצ"ל הכריע כפשט מע"ר.

3. כתב הרמ"א בסוף סימן תע"ג דישפוך באצבע והראה הגר"א שם מקור לכן, אך במע"ר לא נאמר שהגר"א שפך באצבע ומשמע דשפך ממש מהכוס לכלי, ואכן זו היא דעת האר"י הקדוש. ובמע"ר השלם הביאו דבעמודי אור הסביר דלהגר"א מותר להשתמש ביין ששפך לכלי ולכן בעינן כלי. לי הקטן היה נראה שלא כן הוא, דהא כל עניין הכלי הוא על-פי דברי האר"י הקדוש והוא מחמיר מאוד דלא להשתמש כלל ביין זה. על כך, שאלתי את מרן זצ"ל מה ההכרעה בזה והוא השיב כאמור בפנים.

4. הדברים מוסבים על שאלתי אם יש מקום לחשב את הכזית בשיעור הקטן, כשיטת מרנא הגר"ח מוואלווין.

5. מרן הוסיף והסביר לי בע"פ שהוא מדד זאת ע"י ריסוק המצה לפירורים קטנים עד כעין קמח.

6. לפי הכרעת אדוננו הגר"א.

על שלחן עורך: אני עושה הבשר מבושל כי אני אוכל את זה כדעת הב"ח לאכול הזרוע ואם כן אי אפשר צ"ל.

על אמירת נחמנו בברכת המזון בליל הסדר שאינו בליל שבת: אני אומר⁷.

על סיום הלל: בזה אינני נוהג כהגר"א⁸ אלא אומר, הודו, נשמת ישתבח עד החתימה ולא עד בכלל, יהללוך, וחזרתם בחתימת ישתבח כפי נוסח החסידים, אל מלך גדול ומהולל בתשבחות אל ההודאות וכו' ובה יוצא כל הדעת כי בחתימה זאת כלולה גם חתימת מלך מהולל בתשבחות.

7. יעויין בסידור אזור אליהו (בהערות לברכת המזון) שהביאו מקורות לשני הצדדים בעניין השאלה אם נחמנו שייך רק לשבת ולא ליו"ט.

8. שהסדר הוא הלל, הודו (הלל הגדול) ונשמת.